

HELYI TANTERV

Magyar nyelv és irodalom
5-6. évfolyama számára

(A megjelent központi kerettanterv alapján)

Magyar nyelv és irodalom

5-8. évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismételésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projekt munkák megalkotására lehet felhasználni.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az

önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámolók készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek

dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

Magyar nyelv és irodalom óraszámai

	A tantárgy heti óraszám		A tantárgy éves óraszám	
	magyar nyelv	irodalom	magyar nyelv	irodalom
5. évfolyam	2	2	72	72
6. évfolyam	2	2	72	72
7. évfolyam	2	2	72	72
8. évfolyam	2	2	72	72

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szöveggörnyezeti elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

Magyar nyelv

- A kommunikáció alapjai
- Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan
- Állandósult szókapcsolatok
- A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek
- Hangalak és jelentés
- Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
- Könyv- és könyvtárhasználat
- Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Irodalom

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihöz is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz

végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek

MAGYAR NYELV — 5. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
Év eleji ismételés és felmérés Szabadon felhasználható órakeret (gyakorlás)	4 +3
A kommunikáció alapjai Szabadon felhasználható órakeret (gyakorlás, drámajáték)	6 +2
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan Szabadon felhasználható órakeret (gyakorlás)	6 +3
Állandósult szókapcsolatok	2
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek Szabadon felhasználható órakeret (gyakorlás)	20 +4
Hangalak és jelentés Szabadon felhasználható órakeret (gyakorlás)	6 +2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	5
Könyv- és könyvtárhasználat	4
Év végi ismételés	5
Éves tervezett óraszám	72

Magyar nyelv 5. évfolyam

Tematikai egység I. / Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 4+3 óra
--	--------------------------	-----------------------------

Tematikai egység II. / Fejlesztési cél	A kommunikáció alapjai	Órakeret 6+2 óra
---	-------------------------------	-----------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása – A kommunikáció tényezőinek megismerése – A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása (köszönés, bemutatkozás, bemutatás)
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés
------------------------------------	---

Tematikai egység III. / Fejlesztési cél	Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	Órakeret 6+3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>– Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani és szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra;</i></p> <p><i>Természetismeret; Informatika:</i> a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondataalkotás, határozóragok megfelelő használata</p>	

Tematikaegység IV. / Fejlesztési cél	Állandósult szókapcsolatok	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása – Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése – A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben játékos gyakorlatokkal.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák</p>	

Tematikai egység V. / Fejlesztési cél	A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret 20+4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szavak szerkezetének felismerése – A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban – Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is 	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése.</p> <p>A magyar hangok rendszereés főbb képzési jellemzőik:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. <p>Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.</p> <p>A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó	

Tematikai egység VI. / Fejlesztési cél	Hangalak és jelentés	Órakeret 6+2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése – Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése – Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező
------------------------------------	--

Tematikai egység VII. / Fejlesztési cél	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli (felelet és a vélemény) és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – Szövegtípusok (elbeszélés, leírás, könyvismertetés, hagyományos levél) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken.</p> <p>Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségeinek megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>		<p><i>Matematika; Természet ismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>

<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, párbeszéd, levél.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, levél, plakát, meghívó, könyvismertető	

Tematikai egység VIII. / Fejlesztési cél	Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
		Minden tantárgy

Tájékozódás a könyvtárban, múzeumokban	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Tematikai egység IX. / Fejlesztési cél	Év végi ismétlés	Órakeret 5 óra
---	-------------------------	---------------------------

***A szabadon felhasználható órakeret összesen +14 óra, az órakeret maximum 20 %-a.**

A továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló törekedjen gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Legyen képes rövidebb hallott történet megértésére, összefoglalására, továbbadására, az írott szövegek globális megértésére, a szövegből az információk visszakeresésére. • Ismerje a magyar hangok rendszerét és főbb képzési jellemzőiket (magánhangzók: rövid, hosszú, magas, mély; mássalhangzók: egy-, két-, háromjegyű, zöngés, zöngétlen). Ismerjen fel néhány a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűséget: hangrend, teljes hasonulás, összeolvadás. • Tudja hiba nélkül a magyar ábécét, ismerje és alkalmazza a betűrendbe sorolás és az elválasztás fontosabb szabályait. • A tanuló legyen képes megnevezni a magyar helyesírás alapelveit, és törekedjen a megismert helyesírási szabályok tudatos alkalmazására. • Különböztesse meg a szótót és a toldalékot, tudja az összetett szavakat előtagra és utótagra bontani. Ismerje fel a a toldalékok típusait (képző, jel, rag). • A tanuló ismerje fel az egyjelentésű, a többjelentésű, a rokon és ellentétes jelentésű, a hangutánzó és a hangulatfestő szavakat a szövegben. A megismert új közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.
--	--

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. • Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott
--	--

	<p>történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (leírás, levél stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. • Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). • Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni. • A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.
--	--

Irodalom 5. évfolyam

TEMATIKAI EGYSÉG CÍME	ÓRAKERET
Család, otthon, nemzet szövegalkotás (szabadon felhasználható órakeret)	23 óra +2 óra
Petőfi Sándor: János vitéz szövegalkotás + rajzfilm megtekintése (szabadon felhasználható órakeret)	20 óra +3 óra
Szülőföld, táj	5 óra
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	8 óra
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4 óra
szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)	+7 óra
az összes óraszám	72 óra

Tematikai egység (I.)	Család, otthon, nemzet	órakeret 23 + 2 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által</p> <p>Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása</p> <p>A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben</p> <p>Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p> <p>Petőfi Sándor: Egy estém otthon</p> <p>Füstbe ment terv</p> <p>Magyar vagyok</p> <p>Arany János: Családi kör</p> <p>Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér</p> <p>Fehérlófia, Tündérszép Ilona és Árgyélus</p> <p>Az égig érő fa (magyar népmese)</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>Attila földje (népmese)</p>	<p>A tanuló</p> <p>– - az irodalmi művek segítségével is megfigyeli az emberi kapcsolatok sokféleségét, a téma irodalmi megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ó- és újszövetségi történetek; ókori görög istenek, hősök.</i></p> <p><i>Ének-zene; vizuális</i></p>

<p>Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz</p> <p>Bibliai történetek</p> <p>A világ teremtése</p> <p>Noé,</p> <p>Jézus születése, A betlehemi királyok</p> <p>József Attila: Betlehemi királyok</p> <p>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</p>	<p>és formától függetlenül;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felfedez archetipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; – felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; – tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját; – alkalmazni tudja a mese műfajával kapcsolatos legfontosabb fogalmakat; – képes cselekményismertetés re, hős-bemutatóra; – képes véleménye szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről, folyamatos fejlesztési célként. <p>- szövegűen, értőn mond el, megtanul és előad művet/műrészletet.</p> <p>memoríterek:</p> <p>Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>Családi kör (részlet mindkét műből)</p>	<p><i>kultúra:</i> mitológiai és biblikus témák a zenében, a képzőművészetben.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> család, barátság.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történetekben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező beszéd, versmondás</p>
---	--	---

<p>Fogalmak</p>	<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet,</p>
------------------------	--

	eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én
--	--

Tematikai egység (II.)	Petőfi Sándor: János vitéz	órakeret 20 + 3 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása</p> <p>A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése</p> <p>A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása</p> <p>A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok</p> <p>Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A <i>János vitéz</i> cselekménye, szerkezete.</p> <p>A mű mesei elemei (cselekmény, hősök)</p> <p>– népies elbeszélő költemény/verses mese.</p> <p>Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).</p> <p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés).</p> <p>Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő); – elemzi és minősíti ezeket a viszonyokat, szempontokat a <i>János vitéz</i> részletes feldolgozása során; – jellemzi a mű szereplőit; – megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); – megkezdte az ismerkedést a poétikai 	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, segítő kapcsolatok, felnőtté válás, beavatás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusérzék fejlesztése, ritmizálás.</p> <p><i>Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> illusztrációk, a <i>János vitéz</i> rajzfilmen, hangoskönyvben.</p>

	<p>eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, megnevezése ettől kezdve folyamatos feladat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a versritmust; – képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); – képes saját véleményének megfogalmazására; <p>- alkalmas memoriterek előadására (szövegrészletek a műből). memoriter: Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)</p>	
--	--	--

Fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét
-----------------	--

Tematikai egység (III.)	Szülőföld, táj	órakeret 5 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejezi</p> <p>A szövegek megértése, összehasonlítása</p> <p>A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben</p> <p>A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése</p> <p>A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós</p>	

	<p>helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata</p> <p>A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal</p> <p>Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>	
--	---	--

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Petőfi Sándor: Szülőföldemen</p> <p>Petőfi Sándor: Az alföld</p> <p>Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)</p> <p>Nagy László: Balatonparton</p> <p>Weöres Sándor: Tájékp</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; – megismeri, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik; – érzékeli a szövegek műfaji különbségét (lírai mű – elbeszélés); – megfigyeli a jellegzetes magyar tájak, városok megjelenítésének formáit; – megismeri egy-egy jelentős alkotónak a szülőföldjéhez, a magyar tájhoz való viszonyulását (ez is fejleszti, alakítja a kötődés igényét); – azonosítja a művekben megjelenített témát, motívumot, gondolatot, érzelmet, hangulatot. 	<p><i>Természetismeret:</i> az olvasott művek topológiája.</p> <p><i>Hon és népismeret:</i> hazai táj; az én városom, falum.</p> <p><i>Informatika:</i> tájékozódás, információgyűjtés tájakról, városokról.</p>

Fogalmak	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás
-----------------	---

Tematikai egység (IV.)	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	órakeret 8 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése-</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése</p> <p>Egyes szereplők jellemzése</p> <p>Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása</p> <p>A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> - sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők (fő- és mellékszereplők), / jellemek, kapcsolatok, konfliktusok.</p> <p>A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismerkedik a házi olvasmányok megközelítési szempontjaival, lehetőségeivel; – előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás; - képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra. 	<p><i>Erkölcstan:</i> jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.</p>

Fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő
----------	---

Tematikai egység (V.)	Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése</p> <p>Egyes szereplők jellemzése</p> <p>Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása</p> <p>A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér</p> <p>Szabó Magda: Tündér Lala</p> <p>Fekete István: A koppányi aga testamentuma</p> <p>Fekete István: Bogács</p>	<ul style="list-style-type: none"> – felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; – részt vesz a kiválasztott olvasmány közös feldolgozásában (pl. tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet). 	<p><i>Dráma és tánc:</i> elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése</p>

Fogalmak	<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő</p>
-----------------	--

Tematikai egység VI.	Szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, elmélyítésre, kompetenciafejlesztésre)	Órakeret +7 óra
---------------------------------	--	----------------------------

***A szabadon felhasználható órakeret összesen +14 óra, az órakeret maximum 20 %-a.**

A továbbhaladás- hoz szükséges minimum követelmény az 5. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> - El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. - Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. - Legyen képes tanári segítséggel a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni. - A <i>János vitéz</i> feldolgozása folyamatában felismer epikai jellemzőket, adott szempontokból elemzi és minősíti a művet (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). - Megismeri, megérti és képes jellemezni a szereplőket. - Megismeri egy-egy jelentős alkotónak a szülőföldjéhez, a magyar tájhoz való viszonyulását. - Azonosítja a művekben megjelenített témát, motívumot, gondolatot, érzelmet, hangulatot. - Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (<i>János vitéz</i>, <i>A Pál utcai fiúk</i>), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. - Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. - Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. - Képes egyszerűbb meghatározást adni a következő fogalmakról: líra, epika, megszemélyesítés, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, Biblia, konfliktus, ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus. - Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. - Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.
--	---

Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános)	A tanuló - elolvassa a kötelező olvasmányokat, és saját örömeire is olvas;
--	---

<p>követelmények) az 5. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a tanult fogalmakat használva beszámol a megismert műről; - elkülöníti az irodalmi művek főbb szerkezeti egységeit; - a megismert epikus művek cselekményét összefoglalja, fordulópontjait önállóan ismerteti; elkülöníti és jellemzi a fő- és mellékszereplőket, megkülönbözteti a helyszíneket; - szöveghűen, értőn mondja el a memoriterként tanult lírai műveket; - A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott műveket, illetve műrészleteket; - megérti az életkorának megfelelő hallott és olvasott szövegeket; - az olvasott szövegeket szerkezeti egységekre tagolja; - az életkorának megfelelő szöveg alapján jegyzetet, vázlatot készít; - érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően beszél; - gondolatait, érzelmeit, véleményét a kommunikációs helyzetnek megfelelően fogalmazza meg - az egyéni sajátosságaihoz mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget; - tanári segítséggel kreatív szöveget alkot a megismert műhöz kapcsolódóan hagyományos és digitális módon; - életkorának megfelelő irodalmi szövegeket olvas érthetően, kifejezően és pontosan; - megfogalmazza vagy társaival együttműködve drámajátékban megjeleníti egy mű megismerése során szerzett tapasztalatait, élményeit; -személyes véleményt alakít ki a szövegek és művek által felvetett problémákról; -személyes tapasztalatait összeköti a művekben megismert konfliktusokkal, érzelmi állapotokkal; - a feladatvégzés során hatékony közös munkára, együttműködésre törekszik.
---	---

Magyar nyelv 6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
I. Év eleji ismételés és felmérés	6
II. A kommunikáció alapjai	2
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	4
IV. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	51
V. Könyv- és könyvtárhasználat	4
VI. Év végi ismételés	5
VII. Éves tervezett óraszám	72

Tematikai egység I. / Fejlesztési cél	Év eleji ismételés és felmérés	Órakeret 6 óra
--	---------------------------------------	---------------------------

Tematikai egység II. / Fejlesztési cél	A kommunikáció alapjai	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása 	

	– A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p>		<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend	

Tematikai egység III. / Fejlesztési cél	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 4 óra
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – Szövegtípusok II. (hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken.</p> <p>Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>		<p><i>Matematika; Természet ismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi</i></p>

	<p>vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>	<p><i>és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősookról.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p> <p>.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>levél, plakát, meghívó, könyvismertető</p>	

Tematikai egység IV. / Fejlesztési cél	Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret 51 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Helyesírási készség fejlesztése – A szójelentés, a metaforikus jelentés, a többszófajúság megismerése – A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban – A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók – Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata – Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – Reflektálás a szöveg tartalmára – A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása – A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – A helyesírási készség fejlesztése – A mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség kialakítása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.</p> <p>Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása.</p> <p>A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete.</p> <p>A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.</p> <p>A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.</p> <p>Viszonyszók, mondatszók felismerése, jellemzői.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével.</p> <p>Az alapvető helyesírási szabályok megismerése a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A tulajdonnév és a többi alapszófaj értelemtükröző helyesírási alapjainak megismerése.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika:</i> a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek,</p>

<p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p> <p>A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag.</p> <p>Az ige, főnév, melléknév és számnév szemantikája.</p>		<p>földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatzók</p>	

Tematikai egység V. / Fejlesztési cél	Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása – Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel – Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán – Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése – Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a könyvtárban, múzeumokban		Minden tantárgy
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés</p>	

Tematikai egység VI. / Fejlesztési cél	Év végi ismétlés	Órakeret 5 óra
---	-------------------------	---------------------------

***A szabadon felhasználható órakeret összesen +14 óra, az órakeret maximum 20 %-a, amit beépítettünk a témakörökbe.**

	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló törekedjen gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
--	---

<p>A továbbhaladás feltételei az 6. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására. • Legyen képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (hagyományos levél, elektronikus levél, SMS, plakát, meghívó stb.) szöveget alkotni. Törekedjen az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. • A tanuló ismerje fel a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek) valamint az igeekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait. • Ismerje a hozzájuk kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban törekedjen alkalmazni. • Ismerje fel és tudja a tanult alapszófajok leggyakoribb képzőit és toldalékait.
---	--

<p>A fejlesztés várt eredményei az 6. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Társai és saját munkájában a tanult formáktól eltérő, gyakran előforduló helyesírási hibákat felismeri és javítja. • Etikusan és kritikusan használja a hagyományos papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. • Megérti az életkorának megfelelő hallott és olvasott szövegeket; • Kifejezően tudja olvasni és értelmezni az életkorának megfelelő különböző műfajú és megjelenésű szövegeket. A tanuló felismeri és a tanár segítségével értelmezi a számára ismeretlen kifejezéseket. • Felismeri és szükség szerint a tanár segítségével értelmezi a szövegben számára ismeretlen kifejezéseket. • A lábjegyzetek, a digitális és nyomtatott szótárak használatával önállóan értelmezi az olvasott szöveget. • A pedagógus irányításával kiválasztja a rendelkezésre álló digitális forrásokból a megfelelő információkat. • Különbséget tesz a jelentésszerkezetben a szó szerinti és metaforikus értelmezés között. • Alkalmazza a különböző olvasási típusokat és szövegfeldolgozási módszereket. • Összekapcsolja ismereteit a szöveg tartalmával, és reflektál azok összefüggéseire. • Az olvasott szövegeket szerkezeti egységekre tagolja. • Szóbeli vagy képi módszerekkel megfogalmazza, megjeleníti a szöveg alapján kialakult érzéseit, gondolatait. • Az életkorának megfelelő szöveg alapján jegyzetet, vázlatot készít. • A tanulási tevékenységében hagyományos és digitális forrásokat használ, ezt mérlegelő gondolkodással és etikusan teszi.
---	--

Irodalom 6. évfolyam

TEMATIKAI EGYSÉG CÍME	ÓRAKERET
Hősök az irodalomban szövegalkotás (szabadon felhasználható órakeret)	17 óra +2 óra
Arany János: Toldi szövegalkotás (szabadon felhasználható órakeret)	17 óra +2 óra
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	13 óra
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	10 óra
Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)	4 óra +7 óra
az összes óraszám	72 óra

Tematikai egység (I.)	Hősök az irodalomban	órakeret 17 + 2 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg</p> <p>A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata</p> <p>Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Arany János: Mátyás anyja	A tanuló	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> forrástípusok, forráselemzés; történetek és magyarázatok a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról.
Arany János: A walesi bárdok	– a már korábban ismert művek olvasásával felidézi a műfaji sajátosságokat;	<i>Ének-zene:</i> népdalok felidézése.
Kőmíves Kelemenné	– felidéz népköltészeti műfajokat;	<i>Vizuális kultúra:</i> honfoglaláskori művészet.
Hősök-mondák	– megismer, rendszerez mondatípusokat;	<i>Erkölcstan:</i> bűn, erény, lelkiismeret.
Csörsz árka	– megismeri a ballada műfaji jellemzőit, sajátos szerkesztés- és előadásmódját;	<i>Ének-zene:</i> népdal, népballada.
Szent László legendája	– tudja, hogy a népköltészeti alkotások többféle változatban létezhetnek;	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hősök, történetek, legendák elemzése.
Lehel kürtje	– értelmezi Arany János <i>A walesi bárdok</i> című balladáját	<i>Vizuális kultúra:</i> hősök, próbatételek, kalandok képzőművészeti megjelenítése.
Mátyás király meg Markóp	– megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősiesség magatartására;	<i>Erkölcstan:</i> a próbatétel, kaland, hősiesség lehetséges összefüggései.
A thermopülai hősök felirata	– megfigyeli, hogy a próbatételek, kalandok miként formálják a személyiséget, jellemet;	
Móra Ferenc: Kuckó király	– a „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; felismeri az emberi kapcsolatok sokféleségét és a téma megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától	
Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)		
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi		

	<p>függetlenül;</p> <ul style="list-style-type: none"> – gyakorolja a jegyzetelést, vázlatkészítést; – képes Fazekas Mihály <i>Lúdas Matyi</i> című művének elemző bemutatására, esetleg egyik levonásának dialogikus megjelenítésére; – képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről, folyamatos fejlesztési célként. <p>memoríterek:</p> <p>Arany János: A walesi bárdok (részlet)</p>	
--	--	--

Fogalmak	<p>próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás</p> <p>Monda, történelmi monda, eredetmonda, jó királyok mondája, legenda, ballada, románc. Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, kötött verssor, hexameter, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere, elbeszélő költemény.</p> <p>Próbatétel, kaland (cselekményszervező), ismétlődő motívum, vándortéma.</p>
-----------------	--

Tematikai egység (II.)	Arany János: Toldi	órakeret 17 + 2 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása</p> <p>Az olvasás és megértés nyelvi</p>	

	<p>nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése</p> <p>Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában</p> <p>Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)</p> <p>A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása</p> <p>Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben</p>	
--	---	--

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Arany János életútja</p> <p>A <i>Toldi</i> cselekménye, szerkezete.</p> <p>Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés).</p> <p>Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).</p> <p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során a poétikai eszközök elemzése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótőismétlés).</p> <p>Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az elbeszélő költemény műfaját; – elemzi a tér- és időviszonyokat; ismeri a cselekményt; jellemzi a szereplőket és minősíti kapcsolataikat a <i>Toldi</i> részletes feldolgozása során; – alkalmazza a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); – felismeri a poétikai eszközöket (szóképek, alakzatok), a versritmust; – képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására 	<p><i>Erkölcstan:</i> bűn és erény, lelkiismeret, megtisztulás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmizálási gyakorlatok.</p>

	(különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); – képes saját véleményének megfogalmazására; tud memoritereket előadni (szövegrészletek a műből). memoriterek: Arany János: Toldi (részletek)	
--	--	--

Fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás előhang, mottó, expozíció, kaland, allegória, epizód, késleltetés, körülírás, felező 12-es, sormetszet
-----------------	---

Tematikai egység (III.)	Szeretet, hazaszeretet, szerelem	órakeret 13 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban</p> <p>A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása</p> <p>A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése</p> <p>A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival</p> <p>Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>	

--	--	--

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Bibliai történetek:</p> <p>Jézus születésének ígérete Jézus születése Jézus megáldja a gyermekeket Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</p> <p>Kölcsy Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal</p> <p>Szeretem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – az irodalmi művek segítségével is megfigyeli az emberi kapcsolatok sokféleségét, a téma irodalmi megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; – felfedez archetipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; – felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; – megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet (az ábrázolás irányultsága alapján); – felismeri a lírai műnemnek a líra alanyára vonatkoztatottságát (bármely líratípusban, pl. gondolat- vagy hangulatlíra); – bővíti ismereteit a kifejezőmódokról; felismeri a művészi stíluseszközöket és elemzi azok hatását. <p>memoríterek: Kölcsy Ferenc: Himnusz (1-8. vsz.)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> újszövetségi</p> <p><i>Ének-zene; vizuális kultúra:</i> mitológiai és biblikus témák a zenében, a képzőművészetben.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> család, szeretet, szerelem, hazaszeretet</p> <p>.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező beszéd, versmondás</p>

	<p>Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p>	
--	---	--

Fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, himnusz, keretes szerkezet, dal, rímfajta, időmértékes és ütemhangsúlyos verselés, motívum, szerelmi dal
-----------------	---

Tematikai egység (IV.)	Gárdonyi Géza: Egri csillagok	órakeret 10 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése</p> <p>A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p> <p>Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> – sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok.</p>	<p>A tanuló</p> <p>– alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit;</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> adott történetekben a valós és fiktív</p>

<p>Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód.</p> <p>Bornemissza Gergely életútja.</p> <p>A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra. 	<p>elemek megkülönböztetése.</p> <p><i>Természetismeret:</i> a regényhez kapcsolódó topológia.</p>
--	--	--

Fogalmak	Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; elbeszélő, időszervezet, több szálon futó cselekmény, jellemek, téma, motívum.
-----------------	--

Tematikai egység (V.)	Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok, ismeretek	<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel</p> <p>A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése</p> <p>A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p> <p>Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának</p>	

	megjelenítésével	
--	------------------	--

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	<ul style="list-style-type: none"> – felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; – részt vesz a kiválasztott olvasmány közös feldolgozásában (pl. tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet). 	<i>Dráma és tánc:</i> elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése

Fogalmak	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően
-----------------	--

Tematikai egység VI.	Szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, elmélyítésre, kompetenciafejlesztésre)	Órakeret +7 óra
-----------------------------	--	------------------------

***A szabadon felhasználható órakeret összesen +14 óra, az órakeret maximum 20 %-a.**

A továbbhaladás-hoz szükséges minimum követelmény az 6. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> - Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. - El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. - Legyen képes tanári segítség nélkül is a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni. - Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. - Fel tud sorolni három-négy művet Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. - Képes értelmezni <i>A walesi bárdok</i>ban rejlő üzenetet. - Meg tudja világítani 5–6 mondatban az <i>Egri csillagok</i> történelmi háttérét. - El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben
---	--

	<p>a nagyobb szerkezeti egységeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (<i>Toldi</i>, <i>Egri csillagok</i>), - Meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. - Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. - Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. - Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. - Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. - Képes felismerni az egyszerűbb szóképeket, alakzatokat. - Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. - Képes művek, műrészletek szövegű felidézésére. - Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.
--	--

<p>Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) az 6. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - elolvassa a kötelező olvasmányokat, és saját örömeire is olvas; - megérti az irodalmi mű szövegszerű és elvont jelentéseit; - megismeri és elkülöníti a műnemeket, illetve a műnemekhez tartozó főbb műfajokat, felismeri és megnevezi azok poétikai és retorikai jellemzőit; - a tanult fogalmakat használva beszámol a megismert műről; - elkülöníti az irodalmi művek főbb szerkezeti egységeit; - a megismert epikus művek cselekményét összefoglalja, fordulópontjait önállóan ismerteti; elkülöníti és jellemzi a fő- és mellékszereplőket, megkülönbözteti a helyszíneket; - szöveghűen, értőn mondja el a memoriterként tanult lírai műveket; - A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott műveket, illetve
--	--

	<p>műrészleteket;</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérti az életkorának megfelelő hallott és olvasott szövegeket; - az olvasott szövegeket szerkezeti egységekre tagolja; - felismeri, és bemutatja egy adott műfaj főbb jellemzőit - az irodalmi szövegek befogadása során felismer és értelmez néhány alapvető nyelvi-stilisztikai eszközt: szóképek, alakzatok stb.; - elkülöníti és jellemzi a fő- és mellékszereplőket, megkülönbözteti a helyszíneket, az idősíkokat, azonosítja az előre- és visszautalásokat; - a szövegből vett idézetekkel támasztja alá, és saját szavaival fogalmazza meg a lírai szöveg hangulati jellemzőit, a befogadás során keletkezett érzéseit és gondolatait; - azonosítja a versben a lírai én különböző megszólalásait, és elkülöníti a mű szerkezeti egységeit; - felismeri a tanult alapvető rímképleteket (páros rím, keresztrím, bokorrím), és azonosítja az olvasott versek ritmikai, hangzásbeli hasonlóságait és különbségeit; - a nemzeti hagyomány szempontjából meghatározó néhány mű esetén bemutatja a szerzőhöz és a korszakhoz kapcsolódó legfőbb jellemzőket. - összehasonlítja egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény, stb.); - az életkorának megfelelő szöveg alapján jegyzetet, vázlatot készít; - érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően beszél; - gondolatait, érzelmeit, véleményét a kommunikációs helyzetnek megfelelően fogalmazza meg - az egyéni sajátosságaihoz mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget; - tanári segítséggel kreatív szöveget alkot a megismert műhöz kapcsolódóan hagyományos és digitális módon; - életkorának megfelelő irodalmi szövegeket olvas érthetően, kifejezően és pontosan; - megfogalmazza vagy társaival együttműködve drámajátékban megjeleníti egy mű megismerése során szerzett
--	---

	<p>tapasztalatait, élményeit;</p> <p>-személyes véleményt alakít ki a szövegek és művek által felvetett problémákról;</p> <p>-személyes tapasztalatait összeköti a művekben megismert konfliktusokkal, érzelmi állapotokkal;</p> <p>- a feladatvégzés során hatékony közös munkára, együttműködésre törekszik.</p>
--	--